

Oponentský posudek na bakalářskou práci Václavy Drudíkové: Klánovické letní vily na přelomu 19. a 20. století jako prostředky reprezentace společenského statusu jejich majitelů a jejich vztahu k přírodě

Bakalářská práce Václavy Drudíkové na téma „**Klánovické letní vily na přelomu 19. a 20. století jako prostředky reprezentace společenského statusu jejich majitelů a jejich vztahu k přírodě**“ je poctivým pokusem na příkladu obce Klánovice, tehdy nově založeného letoviska v bezprostřední blízkosti Královského hlavního města Prahy, dnešní součásti městské části Praha 21, popsat fenomén letního bydlení jako součásti životního stylu středních měšťanských vrstev na přelomu 19. a 20. století. Práce obsahuje velmi podrobný teoretický a metodologický úvod, který zahrnuje historický přehled pohledů na problematiku bydlení a jeho reprezentační funkce i skutečnosti, jak se v proměnách stylu bydlení v jednotlivých historických érách promítaly proměny vztahu člověka k přírodě. Diplomantka seznamuje čtenáře s hlavními teoriemi i metodologickými postupy, jak dané téma pojmout. Protože však veškeré zmíněné metodické přístupy nelze v práci zohlednit, mnohé z nich si totiž i navzájem protirečí, provádí určitý výběr několika základních koncepcí, které se snaží obohatit i o svůj vlastní pohled, který si na základě studia pramenné základny vytvořila.

Autorka poměrně podrobně zachycuje proces založení obce Klánovice, jako na svou dobu unikátního letoviska, které vzniká prakticky na zelené louce, zachycuje postupné zakládání letních vil významnými měšťany, kteří v převážné většině pocházeli z Královského hlavního města Prahy a patřili téměř výlučně k české národnosti. Autorka zcela správně vystihuje, že při zakládání obce sehrála významnou roli blízkost železnice i z estetického hlediska příznivá scenérie okolních liechtensteinských lesů. Diplomantka popisuje proces zakládání jednotlivých vil od samého počátku existence obce, tedy od roku 1878. Přináší informace o architektech, kteří tyto vily projektovali, i o osobnostech, které si je buď nechaly projektovat, nebo si je již hotové zakupovaly. Diplomantka se zabývá jejich plány, rozvržením jednotlivých místností i užitkových prostor v rámci jednotlivých objektů, pokouší se na konkrétních stavebních projektech verifikovat teorie významných autorů ohledně vnitřní struktury a členění jednotlivých vil. zcela správně dospívá k závěru, že mnohé z těchto vil neodrážejí úplně přesně parametry, které teoretikové vilové architektury prezentují ve svých základních typologiích. Jednotlivé projekty mnohdy odrážely individuální požadavky zadavatelů, podstatně více typově jednotné byly až objekty z pozdějšího období, které byly projektovány dle jednotného schématu pro méně movité zájemce o pořízení letního sídla vilového typu. Autorka zachycuje i problematiku, jak v závěru jí sledovaného období

ovlivnila proces budování vil pozemková reforma, parcelace velkostatků, přiblížení hranic nově založené Velké Prahy směrem k území Klánovic nebo masivní nástup automobilů se spalovacím motorem. Autorka zcela správně vystihuje, že vedle lidí, kteří si v Klánovicích zakupovali domy, aby získali letní bydlení v bezprostřední blízkosti přírody, přijížděli do Klánovic v meziválečném období ve stále větší míře návštěvníci z Prahy, kteří si chtěli užít siesty v místních restauracích a hotelích, přičemž jim již prakticky vůbec nešlo o přírodu jako takovou, nýbrž o pouhé komfortní trávení volného času.

Přesto autorka dokládá, že usedlíci se snažili o maximální kultivaci prostředí v obci a jejím okolí, což dokládá řada místních spolků, které usilovaly o maximální zkrášlování obce a kvality života v ní. Mnozí z usedlíků v rámci svých časových možností pečlivě dbali o zvelebování zahrad v okolí svých vil. Autorka se nevyhnula ani reflexi nacionální otázky v Klánovicích, kdy drtivá většina zdejších usedlíků byla české národnosti a sympatizovala v meziválečném období s Československou národní demokracií, která byla v hlavním městě Praze a jeho okolí velice silná, podstatně silnější než v ostatních oblastech republiky. Pevné národně-vlastenecké přesvědčení klánovických usedlíků proto vedlo k určitým střetům s německými návštěvníky.

Z předností práce je nutné vyzdvihnout také poměrně obsáhlý doprovodný obrazový materiál, zahrnující fotografie nejvýznamnějších vil i stručné náčrty jejich stavebních plánů. Z jazykového hlediska je práce na vynikající úrovni, obsahuje jen velmi malé množství gramatických chyb, malé množství překlepů svědčí o pečlivosti diplomantky. Dále je nutné ocenit vysokou stylistickou úroveň práce, v textu se neobjevují odstavce, které by nedávaly smysl, nevyskytují se žádné nedokončené věty. Autorka evidentně naprosto bravurně zvládá práci s jazykem jak v oblasti získávání informací, jejich třídění a fruktifikaci ve vlastních závěrech, tak i v oblasti interpretační, v umění sdělit své závěry srozumitelnou, poutavou, ale zároveň vědeckou formou.

Faktografických nepřesností je v textu velmi málo. Především je nutné si dát pozor na precizní pojmenování historických událostí. Na s. 6 se např. hovoří o „krizi v roce 1873“. Hospodářská krize, kterou má autorka na mysli, v dějinách Habsburské monarchie, resp. Rakousko-Uherska, jde o první velkou ekonomickou krizi z nadvýroby, sice začala krachem na vídeňské burze 9. května 1873, její důsledky byly ale hrozivé a dlouhodobé. Trvala prakticky po celý zbytek 70. let 19. století, skončila v období let 1878–1879. Velice negativně ovlivnila téměř celé období úřadování liberálního kabinetu předlitavského ministerského

předsedy Adolfa knížete Auersperga (v úřadu od listopadu 1871 do února 1879). Podobně hovoří autorka na s. 7 o velké celosvětové hospodářské krizi 30. let 20. století jako o „světové hospodářské krizi z let 1929 – 1933“. I v tomto případě je nutné uvést, že krize sice začala krachem na newyorské burze 24. října 1929, v Československu se však projevila v zemědělství poprvé v průběhu roku 1930, celou československou ekonomiku zachvátila v roce 1931, v roce 1933, kdy ji autorka svou datací ukončuje, dosáhla pouze svého nejkritičtějšího bodu. V roce 1934 i v roce 1935 byl hrubý domácí produkt ČSR stále na podstatně nižší úrovni než v roce 1929. Prof. Kárník ve své monografii České země v éře první republiky (1918 – 1938) na základě velmi rozsáhlých komplexních ekonomických dat, která shromažďoval dlouhá léta, zcela jednoznačně dospěl k závěru, že velká celosvětová hospodářská krize 30. let 20. století v československých podmínkách dozněla až v letech 1936 – 1937 (sv. 2, s. 55). Proto je tedy nutné s datačním vymezením krize zacházet velmi opatrně a datovat ji od jejích počátků až do jejího samotného závěru, kterým rozhodně nebyl ze sociálního hlediska nejkritičtější rok 1933.

Veškeré zmíněné drobné chyby, nepřesnosti a nedostatky ovšem rozhodně nikterak nesnižují obecně velice vysokou úroveň předložené práce, která ze všech hledisek zcela jednoznačně splňuje předpoklady, aby byla uznána za bakalářskou diplomovou práci. Navrhuji, aby byla hodnocena známkou „výborně“.

V Praze dne 1. června 2013

PhDr. Roman Vondra, Ph. D.